

Structuurvisie nieuwe stijl Regio Achterhoek; *Speerpunten voor het regionale ruimtelijk beleid Achterhoek 2011-2020*

Een ruimtelijke visie op een vitaal, modern en authentiek Achterhoek

Vervanging van de Regionale Visie Achterhoek 2004

Opgesteld door de portefeuillehouders Ruimtelijke Ordening van de Achterhoekse gemeenten

Gemeente Winterswijk

Gemeente Oost-Gelre

Gemeente Oude-IJsselstreek

Gemeente Aalten

Gemeente Berkelland

Gemeente Bronckhorst

Gemeente Doetinchem

Gemeente Montferland

met medewerking/ondersteuning van:

- provincie Gelderland
- Royal Haskoning

Versie 20120307

INHOUD

1. inleiding.....	5
Waarom een actualisatie?	5
Actualisatie	6
Leeswijzer	7
2. Regionale speerpunten	9
2.1 Overweging vooraf, de Achterhoek nu.....	9
2.2 Bevolkingsdaling als dominante ontwikkeling.....	10
2.3 Externe relaties.....	12
2.4 Transitie van het platteland.....	13
2.4 Duurzaamheid/energietransitie	16
3 De visiekaart.....	18
4 En dan, komen tot regionale afstemming.....	19
4.1 Rol van de overheid	20
4.2 Wat betekent dit voor het ruimtelijk beleid?	20
4.3 Naar regionale afstemming	21
Bijlagen	22

1. INLEIDING

De Achterhoekse gemeenten werken op het vlak van de ruimtelijke ordening samen in een intergemeentelijk overleg ruimtelijke ordening en volkshuisvesting. In een ambtelijke werkgroep en een bestuurlijk overleg zijn alle acht de gemeenten vertegenwoordigd. In maart 2010 is in het bestuurlijk overleg afgesproken om een gezamenlijke visie op de ruimtelijke ontwikkeling van de regio Achterhoek op te stellen.

Deze gezamenlijke visie voorziet ook in een behoefte aan één regionaal geluid richting externe partners. Zoals overheden provincies, het Rijk en Europa, maar ook partners als de corporaties, waterschappen en anderen.

Waarom een actualisatie?

De voorliggende structuurvisie is een actualisatie van de regionale structuurvisie uit 2004. Er is gekozen voor een actualisatie, omdat er zich een aantal relevante en ingrijpende economische en maatschappelijke ontwikkelingen voordoen, zoals:

- energietransitie en het inspelen op de gevolgen van de klimaatveranderingen
- bevolkingsverandering, krimp, vergrijzing en ontgroening en
- de veranderingen in de landbouw en het landelijk gebied

De verwachting is dat deze ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor de manier waarop er nu gewoond, geleefd en gewerkt wordt in de regio Achterhoek. Ze hebben invloed op de wijze waarop geld verdiend wordt in de regio. Wijzigingen hierin kunnen ruimtelijke consequenties hebben. De geactualiseerde visie wil richting geven aan het regionaal ruimtelijk beleid om de transitieopgaven op juiste wijze te kunnen faciliteren. Dit door belangrijke ruimtelijke thema's te agenderen en

hierop afstemming tussen gemeenten te zoeken. Het doel hiervan is om ook in de toekomst te kunnen spreken van een vitale, regionale economie en een zeer prettige omgeving om in te wonen en te recreëren.

Regie op kwaliteit

De bevolkingsontwikkeling is een belangrijke ontwikkeling. De geprognosticeerde krimp zorgt ervoor dat er in deze ruimtelijke visie niet meer wordt gezocht naar nieuwe zoekgebieden voor stedelijke functies. Voorts is duidelijk dat in combinatie met de lessen uit de economische crisis die we op dit moment beleven het toevoegen van vierkante meters niet automatisch ook tot ontwikkeling leidt. Deze visie gaat uit van waardeontwikkeling door het toevoegen van kwaliteit als motor achter ruimtelijke ontwikkelingen. Flexibiliteit is nodig om het kwalitatieve aanbod en vraag goed op elkaar af te kunnen stemmen.

Tevens wordt er anders aangekeken tegen de maakbaarheid van de samenleving. Bij schaarste lijkt de maatschappij gedeeltelijk maakbaar en te regisseren door ruimtelijke ingrepen. Bij een inzakkende vraag zal ruimtelijk beleid veel meer faciliterend moeten zijn aan sociale en economisch gewenste ontwikkelingen. Het is nog een zoektocht op welke wijze gemeenten in die situatie ruimtelijk regisserend kunnen zijn.

Dit pleit ook voor een visie waarbij in functioneel opzicht de mogelijkheden zo min mogelijk kwantitatief worden begrensd. Het beleid in de visie richt zich des te meer op de ruimtelijke kwalitatieve

inpassing van functies en minder op de vraag hoeveel van een specifieke functie gewenst is.

Structuurvisie nieuwe stijl

Deze ruimtelijke visie richt zich daarom niet op een ruimtelijk eindbeeld, maar streeft juist flexibiliteit na. Het leidende principe is een omslag 'van sturen naar begeleiden'. Dit om kansen te pakken en tegelijkertijd te werken aan behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit. Daarom stelt deze visie geen grote ruimtelijke gebaren op regionale schaal voor. We beogen met deze visie regionale afstemming in de keuzes in de ruimtelijke ontwikkeling op lokaal niveau. Dit door het benoemen van ruimtelijke speerpunten.

Dit document is niet het eindpunt van het ruimtelijk beleid, maar is met name agendavormend. Er wordt geen integraal ruimtelijk eindbeeld neergelegd. Wel worden de onderwerpen benoemd waarop we de komende tijd regionaal verder willen inzoomen. Dit biedt ruimte om samen met de provincie en regionale ondernemers en organisaties verdere invulling te geven aan het ruimtelijk beleid. Hoe denken we de doelstellingen te realiseren? Deze regionale visie is een procesdocument die ruimte laat voor inbreng en invulling van derden.

Aanpassing Regionale visie

In 2004 heeft de regio Achterhoek in overleg met de destijds 17 Achterhoekse gemeenten een regionale visie opgesteld. Deze visie kent een gedegen ruimtelijke analyse van de Achterhoek. De ruimtelijke doelen en ambities komen grotendeels overeen met de huidige doelen en ambities. Het ruimtelijk beleid neergelegd in het structuurbeeld vraagt, gelet op de voorgenoemde ontwikkelingen, echter om actualisatie. Welk ruimtelijk beleid past bij de doelen en ambities?

De vigerende regionale visie was gericht op 'interne' afstemming van ruimtelijk beleid. De visie op de positionering van de Achterhoek binnen een groter verband wordt op dit moment gemist.

Actualisatie

De actualisatie is als volgt verlopen:

- verkenning van de ontwikkelingen en de mogelijke ruimtelijke impact daarvan
- toetsing aan de in de huidige visie opgenomen ambities
- formulering van nieuwe ambities en
- aanpassing van het ruimtelijke structuurbeeld voor de toekomst

Dit is veelal in samenspraak met de provincie gedaan. De provinciale verkenningen 2040 vormden een deel van de input. De regionale Agenda Achterhoek 2020 is qua prioritering van de inhoudelijke speerpunten leidend geweest.

De ambities zijn afgestemd met de regionale agenda 2020. De gemeenten sturen aan op een moderne en vitale regio, open en ondernemend, een eigentijdse en levendige Achterhoek. Het doel is om een zelfstandige positie te behouden als regio op basis van plek tussen stedelijke knooppunten.

De Achterhoek koestert daarbij zijn ruimtelijke DNA; ontstaan door een complex van geografische ligging, fysieke opbouw van het landschap en sociaal-culturele eigenschappen (volksaard). Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de transformatieprocessen zodanig te begeleiden dat er een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit blijft bestaan.

Er moet een kans worden gegeven aan economische impulsen zonder de Achterhoekse waarden aan te tasten.

Leeswijzer

Dit document vervangt integraal de regionale visie uit 2004. Relevante passages zijn opnieuw opgenomen en deel B van de vigerende visie is opgenomen in de bijlage. Het gaat daarbij om de landschappelijke beschrijving van de Achterhoek in de 'Landschapstypekaart'. En de bijbehorende aanbevelingen voor een kwalitatieve toetsing van nieuwe initiatieven en ontwikkelingen.

In hoofdstuk 2 wordt aangegeven hoe we tegen de Achterhoek op dit moment aankijken in de overwegingen. Vervolgens worden ruimtelijke speerpunten beschreven. Wat vinden we belangrijk?

Hoofdstuk 3 licht de visie kaart toe. Tenslotte wordt er in hoofdstuk 4 ingegaan op de wijze waarop we tot invoering/uitvoering van regionaal ruimtelijk beleid willen komen.

2. REGIONALE SPEERPUNTEN

Als basis voor ruimtelijk beleid zijn er een aantal speerpunten voor de regio benoemd. Dat zijn:

- omgaan met de krimp
- externe relaties
- veranderingen in het landelijk gebied en
- overstap naar duurzame energie

2.1 Overweging vooraf, de Achterhoek nu

Economie en sociaal maatschappelijk

De Achterhoek wordt gekenmerkt door een gezonde, degelijke economische basis van innovatieve industrie (dikwijls 'niche'-spelers op wereldschaal), landbouw en de bouwsector. De Achterhoekse economie kenmerkt zich door het uitblijven van grote, spectaculaire fluctuaties. Het is een economie die gestaag groeit en in bescheiden tempo veranderingen doorvoert. De Achterhoek is van oudsher een sterk geïndustrialiseerde regio en is afgemeten aan het aantal toegekende octrooien een van de meest vernieuwende regio's van Nederland. Dit gebeurt met vakmanschap en op een economisch duurzame manier.

Zorg en toerisme vormen in toenemende mate nieuwe economische sectoren van belang. De dienstensector is relatief ondervertegenwoordigd. De Achterhoekse kernwaarden zijn: Gastvrijheid, innovatief vakmanschap en arbeidsmoraal, kleinschaligheid en naoberschap, groen en gezond leven. De menselijke

maat, de kenmerkende mentaliteit en een hoog gewaardeerde omgeving zorgen voor een vitale regio, ook voor de toekomst. Deze kwaliteiten worden aangevuld met een optimaal voorzieningenniveau in de grotere kernen en de centrumstad. Grotere stedelijke knooppunten met bijbehorende voorzieningen liggen in de nabijheid. Het koesteren van al deze kwaliteiten is de basis van de voorliggende structuurvisie.

Ruimtelijke kwaliteit

Het Achterhoekse landschap is een uniek kleinschalig landschap gekenmerkt door rust, ruimte en een grote diversiteit in landschappelijk en natuurlijke kwaliteiten en cultuurhistorische waarden. De laatste decennia zijn de verschillen in landschapstypen afgezwakt. Zo is er een afname van beplantingselementen zichtbaar en een meer willekeurige toename van bebouwing. Water is een belangrijke drager van het landschap in de Achterhoek en de betekenis hiervan is divers: economisch, ecologisch, toeristisch/recreatief etc. Daarmee is water een verbindende schakel als het gaat om het behouden en realiseren van een goede ruimtelijke kwaliteit. Concrete voorbeelden van water in de Achterhoek zijn de Oude IJssel, de Berkel, De IJssel en de vele beken. Veel beeklopen zijn door de jaren heen 'rechtgetrokken' en zijn door de afwezigheid van beplanting grotendeels uit het landschapsbeeld verdwenen. De laatste jaren wordt deze ontwikkeling weer teruggedraaid door de aanleg van de ecologische hoofdstructuur met haar ecologische verbindingen langs de beken. De nationale landschappen De Graafschap, het landschap rondom Winterswijk en het Needse Achterveld zijn authentiek en gaaf.

Ruimtelijke structuur

De bestaande ruimtelijke structuur is robuust. De Achterhoek kent een dorpenlandschap van verspreid liggende kleine en grotere kernen en een wat diffuus infrastructuurnetwerk. Dit is een waardevol, veelal kleinschalig, landschap. Landbouw is de overheersende functie in dit landschap. Dit dorpenlandschap haakt via de centrumkernen aan op nationale netwerken. De kracht van het dorpenlandschap is de 'verscheidenheid in de eenheid'. Elke dorp heeft zijn eigen karakter en eigen identiteit.

De infrastructuur heeft een beperkte ruimtelijke sturende functie. Zo heeft de dragerzone rond de A18 weinig betekenis gekregen (los van de vervoerswaarde van de A18) voor het ruimtelijk beleid. Wel zijn hier twee regionale bedrijventerreinen aan gelokaliseerd.

Het landschap, de ruimtelijke kwaliteit, moet meer gezien worden als de sturende kracht achter ruimtelijke ontwikkelingen. Welke ontwikkelingen zijn in de verschillende landschapstypen mogelijk.

De Achterhoek staat bekend om zijn fraaie landschap. Water is één van de dragers van het landschap. De meanderende beken in het landgoederenlandschap zijn hier een goed voorbeeld van.

Ruimtelijk-functionele verbanden

De centrumgemeente Doetinchem, Winterswijk en de overige meer landelijke gemeenten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en van elkaar afhankelijk. Doetinchem is van groot belang voor de leefbaarheid van de regio als geheel. Als grootste kern huisvest Doetinchem een aantal (niet alle) voorzieningen, een koopcentrum en werkgelegenheid in de dienstensector met een regionaal verzorgende functie.

Doetinchem is omgekeerd voor het economisch draagvlak van veel voorzieningen afhankelijk van de omliggende gemeenten. Voorts is Doetinchem is een aantrekkelijk woon- en werkstad o.a. door de ligging

in een landschappelijk waardevolle regio en door zijn ligging als een strategisch ontsluitingsknooppunt van en naar de regio. Gaat het met de regio goed dan gaat het met Doetinchem goed en omgekeerd. De regio Achterhoek is in feite een modern dorpennetwerk met kleine en grote kernen.

De ruimtelijk-functionele verbanden geven wel een tweedeling van de Achterhoek weer. Een deel van de Achterhoek dat op elkaar is gericht met als centraal middelpunt de stad Doetinchem en een deel van de Achterhoek die dat niet of veel minder is. De gemeenten Montferland, Bronckhorst, Oude IJsselstreek en Doetinchem zijn qua dagelijkse pendel, de woningmarkt, migratiecijfers en nabijheid nauw op elkaar betrokken. Dit deel van de Achterhoek (West-Achterhoek) richt zich sterk op de Liemers en het knooppunt Arnhem-Nijmegen. De gemeenten Aalten, Winterswijk en Oost Gelre vertonen een dergelijk beeld ook, maar veel minder. De gehele Oost-Achterhoek, en hierin, met name de gemeenten Berkelland en Oost-Gelre laten een sterke oriëntatie op de steden in Overijssel zien (Enschede/Hengelo). (zie als indicatie de pendelgegevens in bijlage 3). De Achterhoekse gemeenten beseffen dat juist die diversiteit in samenstelling en oriëntatie de kracht is voor de Achterhoek, zowel economisch, ruimtelijk, als sociaal-maatschappelijk.

2.2 Bevolkingsverandering als dominante ontwikkeling

De bevolkingsdaling is voor het ruimtelijk beleid de dominante ontwikkeling. De afname van de bevolking is in een aantal gemeenten zichtbaar en zal ook op regionale schaal zichtbaar worden. De verwachting is dat de totale bevolking van de Achterhoek in dertig jaar

zal dalen van 300.000 inwoners in 2010 naar 275.000 inwoners in 2040. (zie de getallen in bijlage 2). Het aantrekken van arbeidskrachten van elders, vanwege terugloop in de beroepsbevolking, zou er toe kunnen leiden dat de effecten van de voorspelde krimp wat afgezwakt worden. De Achterhoek reageert op deze krimpvoorspelling door maatregelen te nemen op volkshuisvestelijk en ruimtelijk gebied. In regionaal verband is de planvoorraad teruggebracht van ruim 15.000 woningen naar 5.900 woningen. De focus moet komen te liggen bij de bestaande (particuliere) woningvoorraad. Het is een belangrijke opgave om de woningvoorraad aan te passen aan de toekomstige kwalitatieve woningbouwbehoefte. Zeven gemeenten in de Achterhoek, de provincie Gelderland en alle corporaties in de Achterhoek hebben de samenwerking op het woonbeleid gestalte gegeven middels de 'Regionale woonvisie 2010-2020'.

Voor de regionale bedrijventerreinen is recentelijk een actueel gezamenlijk Regionaal Programma Bedrijventerreinen afgerond. Hierin worden afspraken gemaakt over planning, herstructurering, grondprijnsbeleid en acquisitie. Voor deze ruimtelijke visie betekent dit dat er geen zoekgebieden voor ontwikkelruimte worden aangewezen. Net als bij de regionale woonvisie hebben de Achterhoekse gemeenten afspraken gemaakt over het aantal nog uit te geven hectare grond voor bedrijventerreinen en over de regionale bedrijventerreinen A 18, Laarberg en EBT 's-Heerenberg.

De bevolkingsverandering bestaat, naast de daling, echter ook uit vergrijzing en ontgroening. Dit heeft onder meer gevolgen voor het onderwijs, de arbeidsmarkt, de zorgsector en de detailhandel. Welke gevolgen dit heeft voor die sectoren en welke ruimtelijke implicaties daaruit voortvloeien, moet nog verkend worden. De grootste uitdaging ligt in het ruimtelijk faciliteren van gewenste aanpassingen van

organisaties, producten en voorzieningen op de ontgroening en vergrijzing van de regio.

In het algemeen lijkt er behoefte aan regionaal en lokaal maatwerk en vooral de blik richten op de kansen die de transitie biedt. Het ruimtelijk beleid zorgt voor de juiste kaders op de juiste plek. Er zal echter verdunning optreden. Het ruimtelijk beleid zal vervolgens opnieuw antwoord moeten geven op het aloude ruimtelijke dilemma van spreiding of concentratie. Bijv. wordt de zorg naar de ouderen gebracht of de ouderen naar de zorg? Worden basisvoorzieningen overal in stand gehouden of op de plekken waar ze ontstaan en dus het meest levensvatbaar zijn? Het doel van het ruimtelijk beleid is om de noodzakelijk economische dynamiek te faciliteren zonder de rust en ruimtelijke kwaliteiten aan te tasten. Die combinatie zorgt voor een prettig leefbare regio.

2.3 Externe relaties

De regio Achterhoek is in veel gevallen zelfvoorzienend. Uitgangspunt voor de positionering van de Achterhoek ten opzichte van andere regio's is de doorontwikkeling als een economisch en sociaal-cultureel zelfstandige regio die zich naar buiten toe met name profileert met haar kleinschaligheid en gebiedskwaliteiten. De Achterhoek kent specifieke economische kwaliteiten, zoals de ondernemingszin in de maakindustrie. Dit wil echter niet zeggen dat het niet gericht moet zijn op de ruimtelijke dynamiek hierbuiten, integendeel. De Achterhoek is klein, maar denkt groot. Ontwikkelingen die zich buiten de Achterhoek voordoen hebben echter steeds meer invloed op de Achterhoek. De Achterhoekse gemeenten denken daarom steeds meer in verzorgingsgebieden, knooppunten en netwerken.

Verzorgingsgebieden

De Achterhoek ziet zichzelf als een kwalitatief hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving te midden van de stedelijke netwerken zoals het Knooppunt Arnhem-Nijmegen, de Stedendriehoek en Twentestad. De Achterhoekse gemeenten beschikken over een volwaardig aanbod van voorzieningen en hebben voldoende bovenregionale voorzieningen in de nabijheid. Het gaat hierbij echter ook om voorzieningen in de stedelijke knooppunten om de Achterhoek heen. De Achterhoek ligt in de verzorgingsgebieden van De Stadsregio Arnhem- Nijmegen en Twentestad en in minder mate de stedendriehoek Apeldoorn, Deventer Zutphen en Bocholt /Borken die een groot aantal goede onderwijs, zorg en economische voorzieningen herbergen. De Achterhoek kan hier meer van mee profiteren.

Er liggen kansen voor de Achterhoek om haar positie in netwerk van stedelijke knooppunten nog meer te benutten ter versterking van de

eigen beroepsbevolking en bedrijvigheid. De strategische ligging biedt kansen voor de Achterhoek o.a.:

- als aantrekkelijk woon- en werkgebied
- als recreatief inloopgebied
- door de nabijheid van onderwijs- en zorgvoorzieningen van hoge kwaliteit
- door het aansluiten bij de economische en kennisontwikkeling. De ontwikkelde kennis vindt toepassing in de industrie in de Achterhoek

Zo valt de Achterhoek niet alleen voor een groot gedeelte in het verzorgingsgebied van een aantal stedelijke knooppunten, maar vormt het ook een ideaal 'in'-loopgebied voor deze stedelijke knooppunten

Binnen de Achterhoek kennen Doetinchem en Winterswijk met name hun eigen regionale verzorgingsgebieden. Deze lopen hier en daar door tot over de grens (Kreis Kleve, Kreis Borken, Bezirk Münster, als onderdeel van de deelstaat Noordrijn-Westfalen). Een groter verzorgingsgebied zorgt voor een groter draagvlak voor met name winkelvoorzieningen.

Netwerken en Knooppunten

In feite kent de Achterhoek een ideale ligging tussen bevolkingsconcentraties (15 miljoen Randstad; 15 miljoen Ruhrgebied). Qua ontwikkeling zal de regio moeten inhaken op de strategische positie van de Achterhoek tussen economische zwaartepunten. De gewenste economische ontwikkeling en verbreding is gericht op het bieden van voldoende werkgelegenheid voor de aanwezige beroepsbevolking. Nieuwe werkgelegenheid is noodzakelijk om verlies aan werkgelegenheid in agrarische sectoren op te vangen en om jongeren binnen de Achterhoekse gemeenten meer kansen te bieden.

Verbreiding wordt gezocht in als kansrijk ingeschatte sectoren toerisme, recreatie en zorg.

Bedrijven zijn steeds minder gebiedsgebonden en de overwegingen bij een vestigingskeuze zijn zeer divers. Bedrijven functioneren in meer functionele netwerken waarin kennis, transport en toeleveranciers een rol spelen. Dit kunnen hele lokale netwerken zijn maar ook netwerken op wereldschaal. De economische potentie ontstaat op de knooppunten van de lokale en (inter)nationale netwerken. Welke mogelijkheden hebben die bedrijven net buiten de Achterhoek? Welke infrastructuur is bereikbaar? Denk o.a. aan havens en vliegvelden.

Voor de economische gezondheid van een regio ligt een sleutel bij een vitale centrumstad. Daarbij gaat het om de vestigingsmilieus voor bedrijven en bewoners dat geboden kan worden. Tussen de grote steden en de dorpen en kernen in de Achterhoek zijn de centrumsteden Doetinchem en Winterswijk belangrijke functionele schakels. Voor dienstverlening en detailhandel als regionale uitvalsbasis, voor lokale bedrijven de ideale omgeving om ook de nationale en internationale markt te bedienen.

Fysieke verbindingen

De regio is aangehaakt op nationale en internationale netwerken. De Achterhoek wordt gekenmerkt door een dorpennetwerk met hierin veel ruimte, veel voorzieningen en korte afstanden. Een aantal kernen spelen een belangrijke rol als bovenregionale knooppunten, zoals Doetinchem. En er zijn een groot aantal kleinere kernen.

Extern

Het is daarbij enerzijds van groot belang dat de Achterhoek fysiek goed is aangesloten op de omliggende stedelijke netwerken, zowel in

Nederland als in Duitsland. De aanwezigheid van daarbij passende infrastructuur is van levensbelang. Zowel via de weg, het spoor, als digitaal.

Verdubbeling van het spoor Arnhem-Winterswijk, doortrekking van de A15 en verbetering van de A18/N18 (maar ook de doorstroming op de A12) blijven speerpunten om de bereikbaarheid en mobiliteit van de regio Achterhoek te versterken. De regio voegt daar de digitale ontsluiting aan toe en pleit voor een uitgebreid glasvezelnetwerk door de hele Achterhoek.

Intern

Anderzijds is het van belang dat binnen de Achterhoekse gemeenten de bereikbaarheid verbetert, zowel voor de auto, als openbaar vervoer per bus of trein. Het is de ambitie van de Achterhoekse gemeenten om het draagvlak voor het openbaar vervoer te versterken door bundeling van activiteiten nabij de stations.

Met betrekking tot het autoverkeer streven de Achterhoekse gemeenten naar het behoud van de bereikbaarheid, maar ook naar het terugdringen van de verkeershinder en -onveiligheid. Daarom is de opwaardering van de N18 ook voor de interne verbindingen van groot belang, zodat doorgaand verkeer hier gebundeld wordt afgewikkeld. Elders is het streven gericht op het wegnemen van verkeershinder door voor de dorpen die verkeershinder ondervinden passende maatregelen te nemen. (Zie bijlage 3 voor concrete voorstellen in de Nota Achterhoek op Weg)

2.4 Verandering van het platteland

De landbouw: Economisch perspectief in een bijzonder landschap

De landbouw speelt nog altijd een belangrijke rol in de vorming van het Achterhoekse landschap. Het is de meest wezenlijke economische

sector in het buitengebied en zorgt mede voor het beheer van het waardevolle landschap. De sector staat voor grote veranderingen om een duurzame landbouw te realiseren. Door milieu- en dierwelzijnsregelgeving, wijziging van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid vanuit Europa en meer economisch gedreven autonome ontwikkelingen, zullen veel bedrijven verdwijnen. Ook een kritische consument vraagt om een verantwoorde productie. Bedrijven die doorgaan worden veel grootschaliger of verbreden hun activiteiten met andere economische functies.

De Achterhoek kiest voor het behoud, en waar mogelijk versterking, van haar karakteristieke kleinschalige landschap, maar ook voor de ondersteuning van de landbouwsector. Voor de grondgebonden landbouw is kavelruil en verdere samenwerking noodzakelijk voor het behoud van vitale bedrijven. Daarbij dienen we de kernkwaliteiten van natuur en landschap te behouden en te ontwikkelen of te vernieuwen.

Voor de intensieve veeteelt betekent dit het bieden van ruimte voor bestaande (veelal gezins)bedrijven en sterlocaties in verwevingsgebieden, dus ook buiten de aangewezen landbouwontwikkelingsgebieden.

Het gaat om een goede balans tussen bestaande en nieuwe kwaliteiten (waarbij gemeenten dus ook randvoorwaarden stellen aan de omvang van de agrarische bedrijven en de landschappelijke inpassing).

Door wijziging van het Europese subsidiebeleid dalen de bedrijfstoelagen voor de landbouw. In beperktere mate komen subsidies voor landschapsonderhoud en leefbaarheid van het platteland beschikbaar. Die subsidie is niet alleen meer voor agrariërs; dit gaat breder. Dit is een begin van nieuwe/andere financieringstromen, maar het zal bij lange na niet genoeg blijken te zijn. Het wordt een zoektocht naar mogelijkheden om dit geld in te zetten voor versterking van de

kwaliteit en vitaliteit van het buitengebied in de Achterhoek via een regionaal kwaliteitsfonds. De Achterhoekse gemeenten kunnen dit niet alleen. Er wordt beroep gedaan op rijks- en provinciaal (flankerend) beleid en middelen.

Het streven is om een multifunctioneel gebied te creëren waar ruimte is voor (agrarische) bedrijvigheid, recreatie en toerisme en natuur. Herstructurering van woonwijken en bedrijventerreinen is een veel gehoorde wens. Binnen deze context past ook de herstructurering van het 'agrarische bedrijventerrein'.

Dit wil zeggen dat op een integrale wijze ingrepen in het landelijk gebied moeten gaan plaatsvinden om de leefbaarheid en de economische vitaliteit hiervan te waarborgen en verder te vergroten. Afstemming verbreding en schaalvergroting van functies in het buitengebied dus.

Verbreding en wijziging van functies

Daar waar de 'blijvers' in de landbouw zich doorontwikkelen, veranderen de komende periode de locaties van de verbreders en de stoppende agrariërs. Daarvoor is specifiek beleid ontwikkeld in het kader van functiewijziging. Gelet op de uitkomsten van de regionale woonvisie dient de focus niet langer meer te liggen op de bouw van burgerwoningen, als compensatie van de sloop van opstallen. Inzet op andere functies is noodzakelijk, waarbij kan worden gedacht aan kleinschalige bedrijvigheid, recreatie of zorg in combinatie met landschappelijke versterking van de verschillende percelen.

Verder moeten de mogelijkheden voor fondsvorming aan de orde komen. Kortom, de doelstelling van het beleid voor functieverandering blijft:

- stimuleren economische vitaliteit buitengebied

- versterken leefbaarheid (van de kleine kernen)
- verbeteren ruimtelijke kwaliteit buitengebied

En de vraag is nog: welke functies sta je daarbij toe?

Naast landbouw is recreatie en toerisme een functie die in de Achterhoek steeds meer een stempel drukt op het buitengebied. Het draagt in steeds grotere mate bij aan een economisch vitaal platteland. Bijvoorbeeld door de koppeling van de agrarische sector en recreatie en toerisme: het agro-toerisme. Op het gebied van recreatie en toerisme biedt de nabijheid van de Achterhoek met haar 'rust en ruimte' voor inwoners van meer stedelijke gebieden uitgelezen recreatiemogelijkheden. De mogelijkheden voor bedrijvigheid in de recreatieve sector zijn binnen de Achterhoek nog niet uitgeput. De bestaande vaak kleinschalige voorzieningen kunnen door samenwerking uitgroeien tot een robuust netwerk waarin men elkaar aanvult, bijvoorbeeld door het aanbieden van arrangementen.

Leefbaarheid in kleine kernen

De leefbaarheid in de kleine kernen en op het platteland staat onder druk. Vooral een afnemend voorzieningenniveau (bijvoorbeeld winkels) roept het beeld van een teruglopende leefbaarheid op. Het proces van schaalvergroting bij voorzieningen is vaak niet te voorkomen. Economische krachten vanuit het marktmechanisme oefenen hun eigen invloed uit. De omvang van de kernen in de Achterhoek vormt voor het behoud van het voorzieningenniveau een nadeel. De spreiding van de kernen over de regio zorgt voor een voordeel qua bereikbaarheid. De Achterhoekse gemeenten kiezen er voor deze ontwikkelingen zoveel mogelijk te sturen en de ongunstige neveneffecten te bestrijden. Dit betekent dat niet overal een gelijk voorzieningenpeil kan worden aangeboden. De Achterhoekse gemeenten kiezen ervoor met name in de grotere kernen een volwaardig voorzieningenpeil te bevorderen. Het

ruimtelijk beleid voor deze kernen is in belangrijke mate gericht op het behouden en versterken van het draagvlak voor de voorzieningen.

Ruimtelijke kwaliteit

Een ruimtelijk dilemma is het samengaan van een grootschalige landbouw met het Achterhoekse kleinschalige landschap. Voor betere kansen voor de landbouw is schaalvergroting onvermijdelijk. Niet overal in de Achterhoek is het landschap even kwetsbaar en kleinschalig. Er zullen duidelijke gebiedsgerichte keuzes gemaakt moeten worden die economische levensvatbaarheid combineren met ruimtelijke kwaliteit. De kwaliteiten van de Achterhoek worden in belangrijke mate bepaald door natuurlijke gegevens. Het landschap (en daaraan ten grondslagliggende aspecten als bodem en water) en nederzettingenpatroon zijn van grote invloed op hoe de Achterhoek wordt ervaren. Zowel het landschap als de nederzettingen (dorpen) worden gekenmerkt door kleinschaligheid. Met uitzondering van Doetinchem en Winterswijk zijn alle kernen niet groter dan 10.000 woningen. Landschappelijk komt de kleinschaligheid vooral tot uitdrukking in de verhouding tussen open en besloten gebieden. Lokaal zijn er talrijke verschillen waardoor het landschap nergens saai wordt door uitgestrektheid of monotonie.

De Achterhoekse gemeenten willen deze karakteristieken van de Achterhoek behouden, benutten en versterken. Aan ruimtelijke ontwikkelingen kan worden meegewerkt, mits behoud van het bestaande, unieke karakter als leidend principe wordt gehanteerd. Als belangrijke drager van het landschap wensen de Achterhoekse gemeenten het agrarisch grondgebruik te behouden en te ondersteunen.

2.5 Naar duurzame energie

Energietransitie - De Achterhoek energieneutraal in 2030

De Achterhoek is van oudsher economisch sterk in de maakindustrie en de landbouw. Er is sprake van vakmanschap en innovatie in de toepassing van nieuwe technieken. De kansen voor verdere innovatie worden zowel voor de maakindustrie als de landbouw gezien in verduurzaming van productieprocessen en energievoorziening.

De Achterhoek kiest nadrukkelijk voor een bijdrage aan duurzame energieproductie. Wij zetten in op een klimaat- en energiezuinige 'groene' Achterhoek met een uitgekende hernieuwbare energiemix, waarbij biomassa zeer kansrijk lijkt. Opwekking, transport en gebruik van energie dienen in de Achterhoek meer dan voorheen gericht te zijn op duurzame bronnen, methoden en technieken. De Achterhoek heeft ambities om tot een 50% reductie van CO₂ uitstoot in 2020 te komen en uiteindelijk tot een 100% duurzame energieopwekking. Dit is neergelegd in 'Het akkoord van Groenlo'.

De Achterhoek maakt daarbij met name de keuze voor biogas en zonne-energie. Warmte-koude opslag wordt waar mogelijk toegepast en mogelijk dat water nog een rol kan spelen in de energievoorziening. Verder is niet iedere gemeente in de Achterhoek geschikt voor grootschalige winning van windenergie (zowel qua economische rendabiliteit als landschappelijke inpassing).

De Achterhoek werkt op dit moment concreet aan meerdere initiatieven voor biogasinstallaties. Er wordt gewerkt aan een Achterhoekse Energiemaatschappij (AGEM). Er wordt hierbij al nauw samengewerkt met de verschillende partners. Voorts wordt in de Achterhoek een netwerk van harde infrastructuur aangelegd om

productie en afnemers van biogas aan elkaar te koppelen. De Achterhoekse gemeenten concretiseren deze plannen (waaronder locatiekeuzes) de komende periode in overleg met de provincie. Een individuele installatie op het individuele bedrijfsniveau moet altijd mogelijk zijn.

3. DE VISIEKAART

De visiekaart is een kaart zonder zoekgebieden, grote ruimtelijke ontwikkelingen of gebaren. Het ruimtelijk beleid is gericht op het pakken van kansen waar het mogelijk is. Maar wel zonder aantasting van de gewenste kwaliteiten.

Huidige kwaliteit als basis voor de toekomst

De kaart geeft de regionale structuren en kwaliteiten weer.

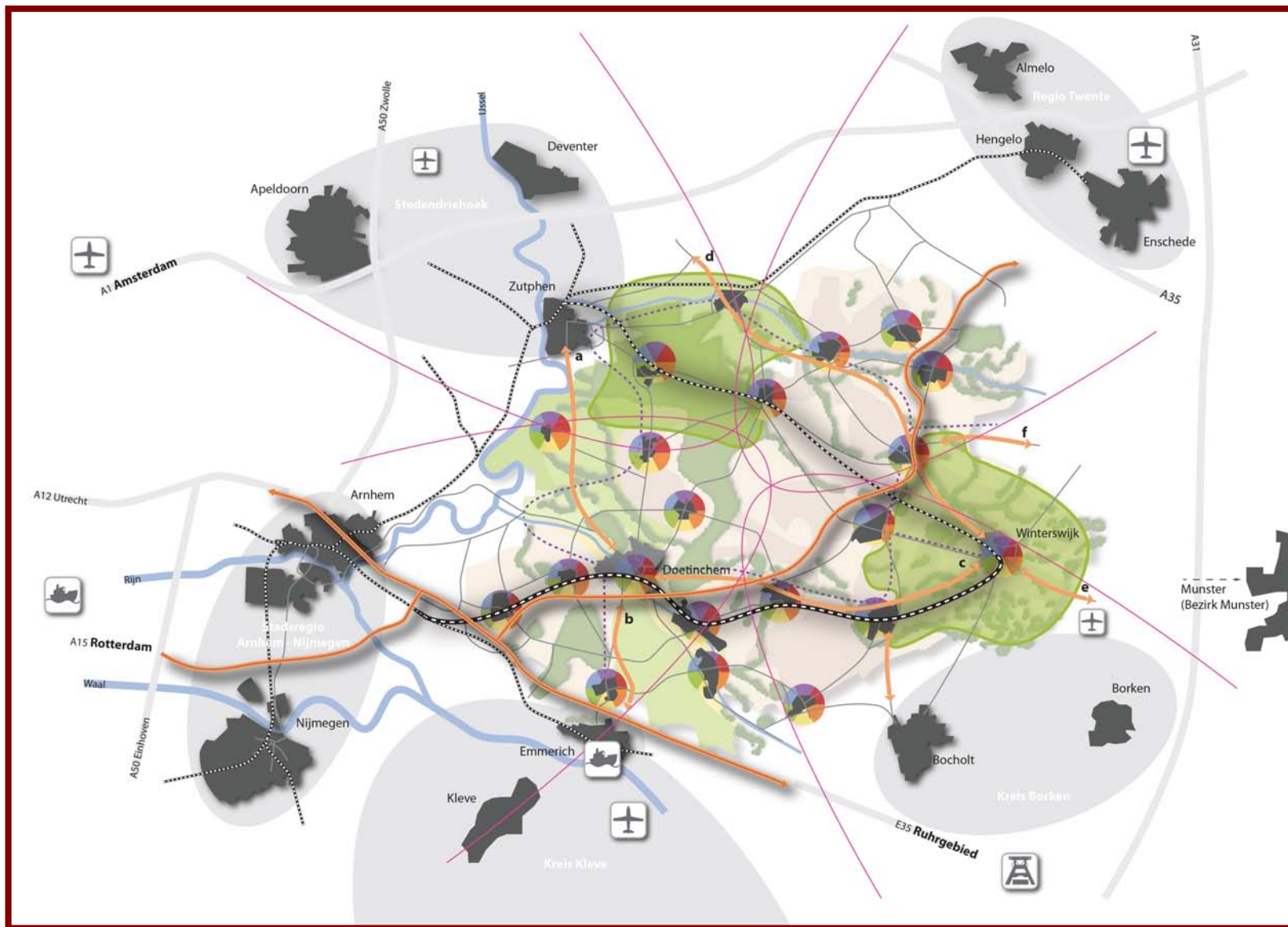
Landschap: De verschillen in landschapstypen zijn een belangrijkste identiteitsdrager van de Achterhoek vormen. De Achterhoekse gemeenten willen die kenmerken en landschappelijke verschillen in de toekomst behouden, versterken of herstellen. Het gaat er daarbij niet om terug te keren naar het verleden, maar om het opdoen van inspiratie uit het verleden bij de toekomstige inpassing van nieuwe ontwikkelingen. De karakteristieken van deze landschapstypen bieden aanknopingspunten voor de inpassing van nieuwe ontwikkelingen. Het Achterhoekse landschap kan veel functies kan absorberen. De 'landschapstypekaart' (bijlage 5) geeft het regionale kader weer. De aanbevelingen met betrekking tot lokale wijze van inpassing staat hier ook verder beschreven.

Infrastructuur: Bereikbaarheid van en in de regio is van groot belang. De infrastructuur is derhalve wel functioneel van belang. Deze is voor de toekomst maar zeer beperkt ruimtelijk ordenend, niet meer dan het nu al is. De pijlen geven de verbindingen aan waar verbetering noodzakelijk-wenselijk is.

Dorpenlandschap: Voorzieningen worden in een bepaalde mate geconcentreerd in bestaande grotere kernen, te weten Doetinchem, Winterswijk, Vorden, Hengelo, Borculo, Eibergen, Ruurlo, Neede,

Lichtenvoorde, Groenlo, Aalten, Dinxperlo, Varsseveld, Gendringen, Steenderen, Wehl, Didam, 's-Heerenberg, Zelhem, Ulft /Gendringen en Silvolde /Gaanderen /Terborg. Dit betekent echter niet dat overal hetzelfde voorzieningenniveau wordt nagestreefd. In eerste instantie bepalen lokale behoefte en initiatief het niveau van de voorzieningen. Regionaal wordt afstemming gezocht om overaanbod en/of concurrentie door nabijheid te voorkomen.

Overige speerpunten, zoals duurzame energie, toerisme etc.: deze speerpunten gelden regionaal en zijn in banners in de zijkant weergegeven. Er zijn geen specifieke locaties voor aangewezen. Wel wordt regionale afstemming nagestreefd.

Visiekaart Achterhoek

Legenda

- Dorpen (versterking eigen identiteit en kracht)
- Verbetering interne ontsluiting regio Achterhoek
 - a. Zutphen - Doetinchem
 - b. Doetinchem - A3 E35
 - c. Doetinchem - Varsseveld - Winterswijk (met aftakking naar Bocholt)
 - d. Winterswijk - Groenlo - A1
 - e. Winterswijk - Duitsland
 - f. Groenlo - Duitsland
- Infrastructurele As I (A18 / N18) Zevenaar - Eibergen en verder
- Infrastructurele As II (A12) Zevenaar - Duitse grens
- Infrastructurele As spoor (verdubbeling: Arnhem - Winterswijk)
- Bestaand spoor, Winterswijk - Zutphen
- Stroomwegen (locaal netwerk)
- Waterwegen
- Biogasleiding
- Stedelijke regio's
- Functionele relaties en verzorgingsgebieden
- Nationale Landschappen

Speerpunten voor ruimtelijk regionaal beleid (ja, mits benadering)

Biogas, duurzame energie, zorg en vrijetijdseconomie

4 EN DAN: REGIONALE AFSTEMMING

4.1 Rol van de overheid

De acht gemeenten zijn zich bewust van de noodzaak van regionale afstemming. Het besef is er dat gemeenten elkaar niet moeten gaan beconcurreren in een schaarse markt van woningen, bedrijven, kantoren en voorzieningen. Ruimtelijk beleid is faciliterend aan het doel om de regio ook in de toekomst vitaal en duurzaam te laten zijn zonder de authenticiteit te verliezen. De regionale samenwerking heeft reeds geleid tot regionale woningbouwafspraken, gezamenlijke ontwikkeling en revitalisering van bedrijventerreinen en een gezamenlijke visie op het functieveranderingsbeleid.

Voor het ontwikkelen van deze visie en het uitspreken van ambities geldt dat de bestaande situatie, de bestaande waarden en kenmerken die al lange tijd bestaan ook uitgangspunt zijn voor de situatie over 20 jaar. Ruimtelijk betekent dit dat op de plekken, waar nu geld verdiend wordt, bedrijven innoveren, landbouw zich ontwikkelt en mensen prettig wonen, voor het overgrote deel ook in de toekomst de plekken zijn waar dit gebeurt. Dit betekent dat er aandacht moet zijn voor de kwaliteit van het bestaande.

Er zullen echter kansen ontstaan op plekken waar we ze nu niet verwachten. We willen ruimte bieden aan die kansen. Ook daarbij wordt de mate waarin kwaliteit wordt gerealiseerd meer doorslaggevend. Het financieringsmodel van nieuwe ontwikkelingen staat hevig onder druk. Nieuwe ontwikkelingen kunnen financieel niet meer onderbouwd worden door groei en een altijd toenemende vraag naar woningen, bedrijventerrein en/of kantorenhuisvesting. Ontwikkelingen dienen dus meer en meer gefinancierd te worden

vanuit waardecreatie en daarom veel sterker nog dan nu beredeneerd worden vanuit een bepaalde behoefte.

Tegelijkertijd is de verwachting niet reëel dat de overheid even grote investeringen kan doen als we de afgelopen 10 jaar meegemaakt hebben. Het is daarom van belang dat de private en publieke investeringen zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd.

4.2 Wat betekent dit voor het ruimtelijk beleid?

Voor de Achterhoek betekent dit specifiek dat het ruimtelijk beleid gericht moet zijn op het mogelijk maken van ontwikkelingen op de regionaal vitale plekken, denk daarbij aan de herontwikkeling van delen van de centrumstad en nieuwe impulsen voor leefbaarheid en economische diversiteit in het landelijk gebied. De overheid moet zich toeleggen op het faciliteren en procesmatig ondersteunen van die initiatieven die er uit de markt komen. De gemeentelijke overheid zal daarbij wel helder moeten zijn over de waarden en zaken die ze wil beschermen en daar ook heldere regels voor op moeten stellen. Het voorkomen van regels die nieuwe initiatieven tegengaan is daarbij belangrijker dan het bedenken van regels om dit te bevorderen. Dit leidt tot een 'ja, mits' benadering. Dit is dan ook de bestuurlijke filosofie onder deze regionale ruimtelijke visie.

Stimuleer en faciliteer, minder sturen, meer kansen en behoud ruimte voor maatwerk. Bied ondernemerschap ruimte maar wees helder over de kaders en de regels. De gemeente treedt op als regisseur van het

zelforganiserend vermogen van bedrijven en bewoners om dorpen, de stad en in het landelijk gebied.

4.3 Naar regionale afstemming

Deze structuurvisie agendeert de ruimtelijke onderwerpen en presenteert een gezamenlijke visie op de wijze waarop regionaal ruimtelijk beleid gevoerd moet worden in de Achterhoek. Deze onderwerpen vereisen regionale afstemming en passen als zodanig dan ook naadloos in de Agenda 2020 van de Regio Achterhoek en Kompas 2025 Kreis Borken.

Andere onderwerpen kunnen lokaal blijven. De gemeenteraden stellen deze onderwerpen als ruimtelijke regionale agenda vast. Vervolgens wordt de visie concreet uitgewerkt in nauwe samenwerking met maatschappelijke regionale partners, de provincie en de rijksoverheid.

De tijd van concrete keuzes maken en afstemming komt derhalve nog ,namelijk bij de uitwerking van de regionale structuurvisie.

Dit betekent dat we voor een aantal onderwerpen :

- vooraf geschikte locaties/zoekgebieden aanwijzen dan wel
- richtlijnen voor locatiekeuze en beoordeling afspreken en
- procesafspraken over onderlinge afstemming maken.

1. Een modern dorpennetwerk

Er zal een visie worden gevormd op regionale spreiding van de voorzieningen en de onderlinge samenhang van dorpen. Dit start met het opstellen van een regionale demografische effectenrapportage. In samenwerking met de provincie wordt bekeken welke effecten de geprognosticeerde bevolkingsontwikkeling heeft op het aantal voorzieningen in de regio. Het doel is om naast de afstemming qua aantallen woningen en bedrijventerreinen ook afstemming te bereiken over het aantal voorzieningen

op het gebied van cultuur, sport, zorg en onderwijs maar ook detailhandel. Vervolgens zullen locatiecriteriën worden geformuleerd voor de voorzieningen. Op deze wijze willen we in overleg met de markt komen tot een regionaal afwegingskader voor investeringen in voorzieningen. Mogelijk in de vorm van een prioriteitsladder.

2. Transitie landelijk gebied

Regionaal stemmen we de verbreding en schaalvergroting van functies in het buitengebied (afweging landschappelijke en economische belangen) met elkaar af.

Dit houdt een gezamenlijke visie in op:

- a) de ontwikkeling van de landbouw in de Achterhoek
- b) mogelijkheden voor verbreding van functies in het buitengebied, waaronder VAB beleid/energietransitie, zorg en toerisme
- c) afstemming afweging landschappelijke kwaliteit-economische en ecologische en waterbelangen

Ook is het van belang om gezamenlijk de kernkwaliteiten van het buitengebied te benoemen. Uitwerking kan vervolgens lokaal plaatsvinden. Daarbij worden bestaande gebiedsvisies, zoals o.a. die voor de Oude IJssel en de Berkel betrokken.

3 Duurzaamheid

Energiekansen moeten worden benoemd. Er moet ruimtelijk beleid komen dat groene energie stimuleert, onder andere:

- vestigingsbeleid biomassa
- afstemming grootschalige wind- en zonne-energielocatie

Dit moet concreet gemaakt worden in locaties, zoekgebieden en netwerken, waarbij de 'Energiekansenkaart' een belangrijke onderlegger is.

4. Netwerk en bereikbaarheid

In de visie hebben we als uitgangspunt opgenomen dat de Achterhoek goed dient aan te sluiten op omliggende stedelijke netwerken. Dit op het gebied van wonen, werken, voorzieningen én infrastructuur (bereikbaarheid). Er is nog niet inzichtelijk gemaakt wat dit exact betekent. De volgende stap is dan ook een onderzoek naar de meerwaarde van de Achterhoek voor de omliggende stedelijke netwerken en andersom. Profilering is hierbij het sleutelwoord.

Monitoren

Voor alle punten zullen procesafspraken gemaakt moeten worden, waaronder de wijze van monitoring.

De opdrachten volgend uit punten 1 tot en met 4 worden door de gemeenten opgepakt in samenwerking met de provincie en de regionale partners, ondernemers en onderwijs.

Voorlopige Planning

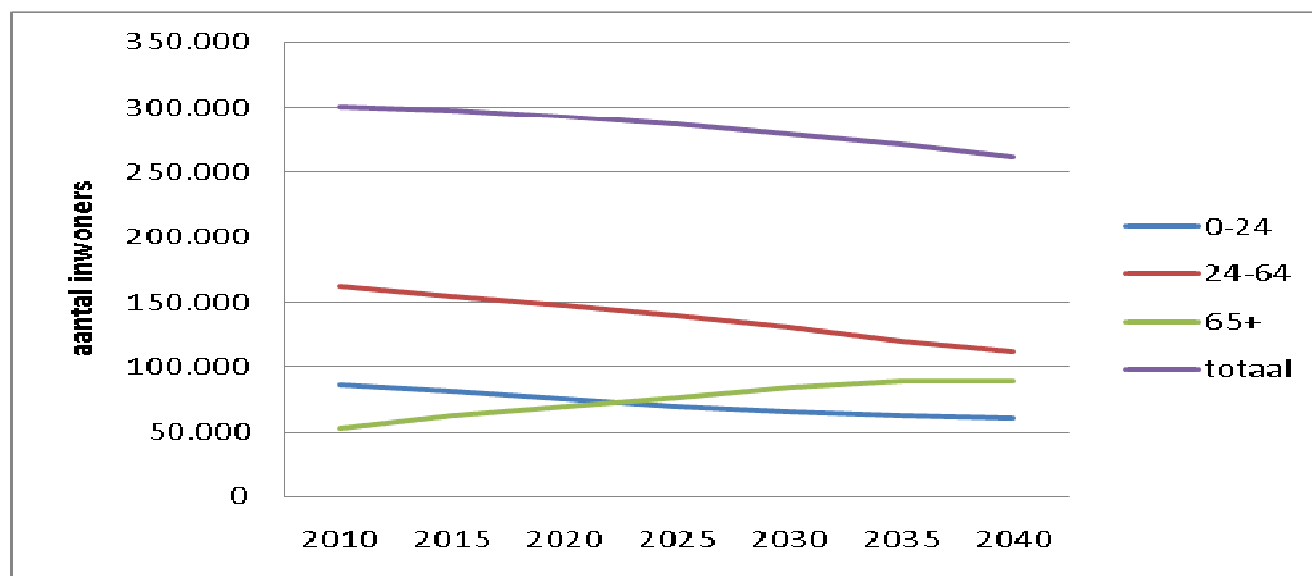
1 ^e en 2 ^e kwartaal 2012:	Demografische effectrapportage
3 ^e kwartaal 2012:	Visie op regionale spreiding van de voorzieningen en de onderlinge samenhang van dorpen
3 ^e kwartaal 2012:	visie op transitie landelijk gebied
4 ^e kwartaal 2012	Energietransitie
4 ^e kwartaal 2012	Profilering Achterhoek in relatie tot omliggende stedelijke netwerken

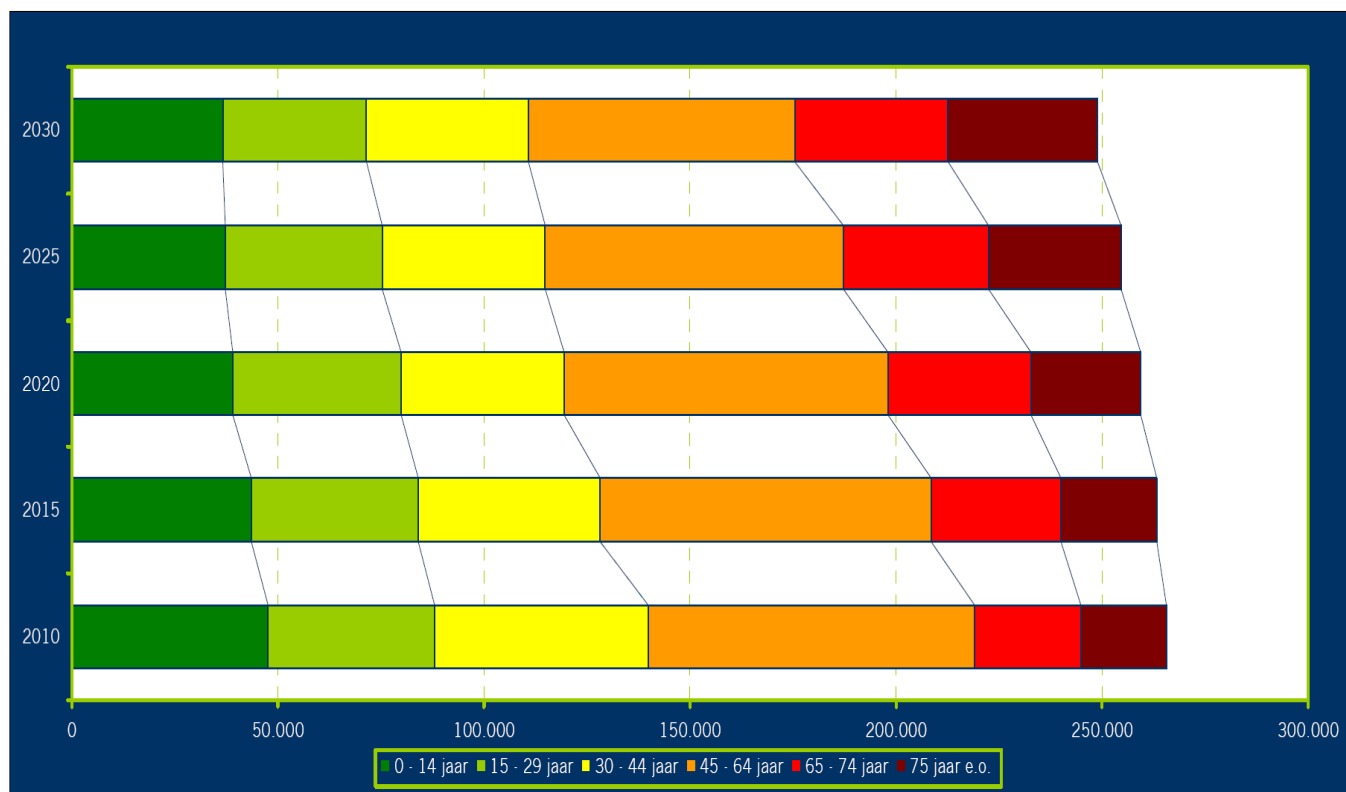
BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BEVOLKINGSONTWIKKELING REGIO ACHTERHOEK 2010-2040

Figuur 1 Bron: regionale woonvisie, Primos 2009

BIJLAGE 2: BEVOLKINGSPROGNOSE 2010-2030 NAAR LEEFTIJD IN DE ACHTERHOEK

Figuur 2 Bron: Onderzoek Atrivé: 'Kwaliteit als basis voor keuzes, resultaten kwalitatief woningonderzoek Achterhoek', 2011

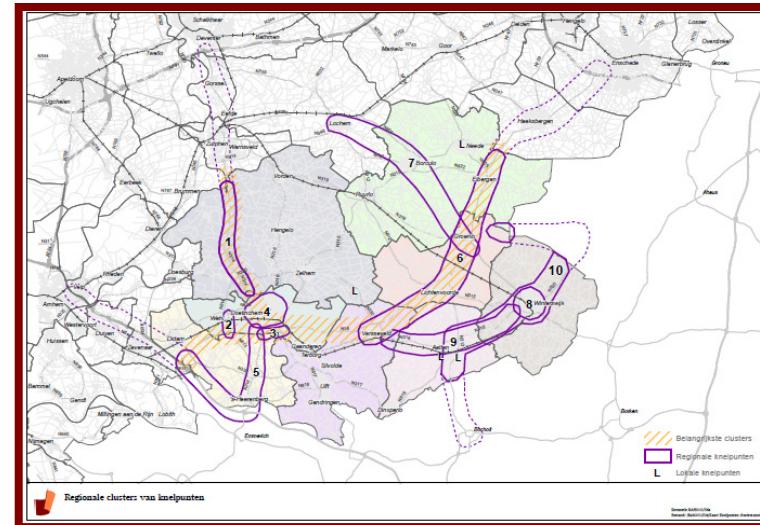
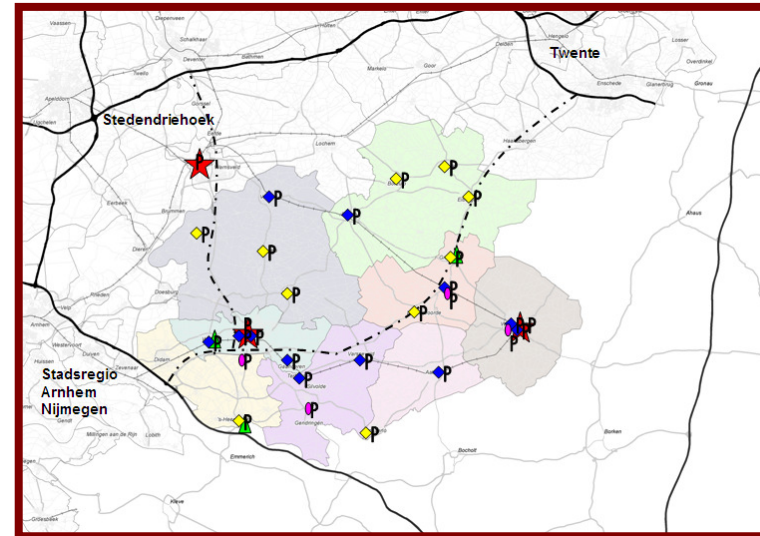
BIJLAGE 3 INFRA-MAATREGELLEN

Op een aantal plekken zullen infrastructurele maatregelen nodig zijn. Deze zijn verwoord in de nota Achterhoek op weg! Als bijlage is een kaart toegevoegd met maatregelen verdeeld over 10 clusters. Hieronder een overzicht van de clusters.

1. Doetinchem (A18)-Zutphen-(A1): maatregelen ter verbetering bereikbaarheid en versnellen reistijd (o.a. door aanleggen rondweg Hummelo (via westkant)
2. Aansluiting A18 - Wehl: Aansluiting op Regionale bedrijventerrein Doetinchem, Ontsluiting Doetinchem via de westkant
3. Aansluiting A18 - Doetinchem: verbeteren doorstroming/bereikbaarheid Doetinchem in relatie tot aansluiting A18/N316 en A18/N317
4. Doetinchem kern: verbeteren verkeersstructuur Doetinchem, met name de randwegen:
5. Aansluiting A18-A12 naar 's Heerenberg en Doetinchem: o.a. rondweg 's Heerenberg, verbeteren bereikbaarheid Euregionaal bedrijventerrein 's Heerenberg via A18 en A12, Verbeteren traject 's Heerenberg - Doetinchem (o.a. vanwege pendelstroom) en Aansluiting A18/A12 (knooppunt Oud-Dijk)
6. N18/A18
7. Groenlo-Borculo-Lochem: Realiseren goede externe ontsluiting vanuit Groenlo (Regionaal bedrijventerrein de Laarberg) richting Lochem (A1): o.a. Deventer Kunstweg
8. Winterswijk Kern: Verbeteren externe bereikbaarheid op de rondwegen.
9. Varsseveld - Winterswijk: verbeteren doorstroming en verkeersveiligheid N318
10. Zuidoost Achterhoek - Duitsland: Verbeteren ontsluiting/verkeersstructuur met Duitsland. o.a. de N313 (Aalten-

Bocholt) en aansluiting vanuit Winterswijk en Groenlo op Vreden en A31(snelweg Duitsland)

Bron: Achterhoek op weg, eindconcept, versie 2.0

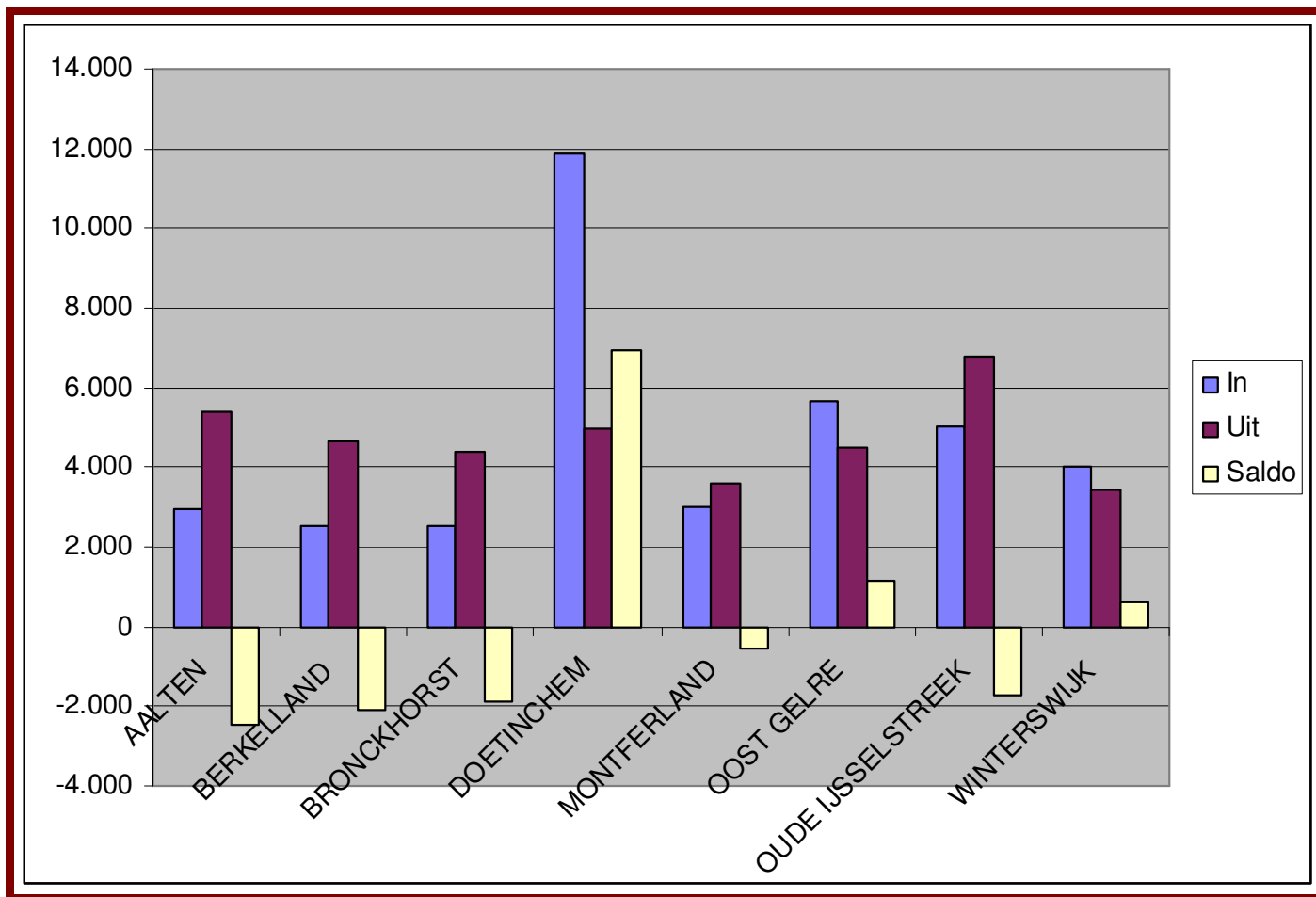

BIJLAGE 4 PENDELGEGEVENS

Bron: provincie Gelderland

Van	Naar	AALTEN	BERKELLAND	BRONCKHORST	DOETINCHEM	MONTFERLAND	OOST GELRE	OUDE IJSSELSTREEK	WINTERSWIJK	Naar andere gemeenten Achterhoek	Saldo
niveau	woonnaam										
	AALTEN		340	120	1.020	210	1.100	1.280	1.310	5.380	-2.450
	WINTERSWIJK	750	370	70	490	60	1.360	310		3.410	630
	OUDE IJSSELSTREEK	710	160	390	3.770	1.050	430		270	6.780	-1.740
	OOST GELRE	650	970	200	770	100		500	1.320	4.510	1.150
	BERKELLAND	330		630	600	40	2.050	230	760	4.640	-2.090
	DOETINCHEM	300	210	920		1.310	360	1.630	220	4.950	6.920
	MONTFERLAND	100	40	190	2.570		100	550	30	3.580	-550
	BRONCKHORST	90	460		2.650	260	260	540	130	4.390	-1.870
		2.930	2.550	2.520	11.870	3.030	5.660	5.040	4.040		
	Uit Achterhoek	9.780	15.060	11.380	29.090	10.360	14.330	14.460	13.480	117.940	0

Figuur 3 Pendelgegevens binnen de Achterhoek

Figuur 4 Pendelgegevens binnen de Achterhoek

	Naar	AALTEN	BERKELLAND	BRONCKHORST	DOETINCHEM	MONTFERLAND	OOST GELRE	OUDE IJSSELSTREEK	WINTERSWIJK
Van	9000 DUITSLAND	150	70	20	190	310	140	300	170
	0299 ZEVENAAR	40	10	90	640	630	60	100	10
	0301 ZUTPHEN	10	140	500	430	50	40	60	30
	0262 LOCHEM	20	450	290	250	20	160	40	30
	0202 ARNHEM	30	20	90	510	260	70	120	10
	0153 ENSCHEDE	20	390	10	120	10	200	20	120
	0226 DUIVEN	20	10	30	340	300	20	60	10
	0158 HAAKSBERGEN	30	430	20	20	0	180	10	80
	0221 DOESBURG	10	10	110	360	80	10	70	0
	0275 RHEDEN	20	20	90	320	130	20	50	10
	0196 RIJNWAARDEN	10	0	20	200	310	10	40	0
	1735 HOF VAN TWENTE	10	250	30	50	0	80	10	10
	0150 DEVENTER	0	70	60	180	10	40	20	10
	0200 APELDOORN	10	40	50	170	30	30	10	10
	0268 NIJMEGEN	10	20	20	170	60	40	30	20
	0000 ONBEKEND/N.V.T	10	30	10	0	0	150	0	60
	0293 WESTERVOORT	10	0	10	90	80	10	20	0
	1734 OVERBETUWE	0	0	10	60	100	0	20	0
	0213 BRUMMEN	0	20	70	60	20	10	10	10
	1705 LINGEWAARD	0	10	10	90	50	10	20	0
	0164 HENGELO (O)	0	70	20	30	0	40	0	20
	0141 ALMELO	0	40	10	10	0	40	10	10
	1742 RIJSSEN-HOLTEN	0	40	30	10	10	10	10	20
	0228 EDE	0	10	0	60	20	20	10	0
	0147 BORNE	0	50	0	10	0	30	10	10
	0285 VOORST	0	10	40	30	0	10	10	10
	0274 RENKUM	0	0	10	40	30	10	10	0
	Uit gemeenten buiten Achterhoek	420	2.210	1.660	4.430	2.530	1.430	1.070	690
	Overige pendel	120	470	210	560	320	350	340	180

Figuur 5 Pendelgegevens: buiten de Achterhoek naar Achterhoekse gemeenten

Naar Van	ARNHEM	ZEVENAAR	ZUTPHEN	LOCHEM	ENSCHEDA	DUIVEN	APELDOORN	RHEDEN
AALTEN	190	70	100	50	40	50	80	60
WINTERSWIJK	1.490	780	480	130	70	420	270	460
OUDE IJSSELSTREEK	110	50	80	60	220	30	40	20
OOST GELRE	590	300	150	70	30	210	180	140
BERKELLAND	170	70	120	150	340	70	60	50
DOETINCHEM	140	30	460	1.150	1.270	40	240	60
MONTFERLAND	630	220	1.420	570	110	140	420	310
BRONCKHORST	1.610	1.550	130	20	10	650	170	310
	4.950	3.060	2.950	2.210	2.090	1.610	1.460	1.400

Figuur 6 Pendelgegevens: van Achterhoekse gemeenten naar niet-Achterhoekse gemeenten, deel I van IV

Naar Van	HAAKSBERGEN	DEVENTER	NIJMEGEN	HENGELO (O)	DOESBURG	VOORST	HOF VAN TWENTE	UTRECHT
AALTEN	10	20	30	20	20	20	20	20
WINTERSWIJK	10	120	180	30	250	80	0	120
OUDE IJSSELSTREEK	30	30	30	70	0	10	20	20
OOST GELRE	0	40	70	10	40	280	10	50
BERKELLAND	50	40	30	90	20	30	20	20
DOETINCHEM	580	200	20	440	10	30	430	40
MONTFERLAND	20	220	100	20	180	90	20	60
BRONCKHORST	10	30	230	10	100	20	0	80
	710	700	700	700	620	560	530	400

Figuur 7 Pendelgegevens: van Achterhoekse gemeenten naar niet-Achterhoekse gemeenten, deel II van IV

Naar	ALMELO	BRUMMEN	OVERBETUWE	EDE RIJSSSEN-HOLTEN	RIJNWAARDEN	RENKUM	AMERSFOORT
Van							
AALTEN	10	0	30	10	0	0	10
WINTERSWIJK	20	90	110	110	20	40	50
OUDE IJSSELSTREEK	30	10	0	10	10	0	10
OOST GELRE	10	40	40	20	10	30	30
BERKELLAND	20	10	0	10	30	0	30
DOETINCHEM	190	30	10	10	130	10	30
MONTFERLAND	50	120	30	50	40	10	30
BRONCKHORST	0	20	90	50	0	130	30
	330	320	310	280	230	230	210

Figuur 8 Pendelgegevens: van Achterhoekse gemeenten naar niet-Achterhoekse gemeenten, deel III van IV

Naar	LINGEWAARD	OLDENZAAL	WAGENINGEN	ZWOLLE	WESTERVOORT	VEENENDAAL	BARNEVELD	NIEUWEGEIN
Van								
AALTEN	10	10	10	0	10	10	0	10
WINTERSWIJK	20	10	40	40	60	50	30	20
OUDE IJSSELSTREEK	0	10	0	10	10	0	0	0
OOST GELRE	10	0	30	20	20	10	10	10
BERKELLAND	20	60	10	10	0	10	10	10
DOETINCHEM	0	90	20	40	0	10	10	10
MONTFERLAND	20	0	30	30	0	20	40	40
BRONCKHORST	120	0	30	0	50	40	20	20
	210	190	160	160	150	150	120	100

Figuur 9 Pendelgegevens: van Achterhoekse gemeenten naar niet-Achterhoekse gemeenten, deel IV van V

NB. Daar waar in bijlage 5 bij de toelichtende teksten onder de diverse landschapstypen wordt gesproken over functieverandering naar wonen moet een nuancering worden aangebracht. Door de regionale woonvisie zijn de mogelijkheden per gemeente om actief invulling te geven aan met name de woningbouwmogelijkheden, beperkt.

BIJLAGE 5: LANDSCHAPSTYPEKAART

Zoals beschreven vormen de verschillende landschapstypen binnen de Achterhoekse gemeenten een leidraad voor de toekomstige ontwikkeling van de Achterhoek. Hiertoe is het van belang de eigenschappen van de verschillende landschapstypen te kennen en te beschrijven in hoeverre deze eigenschappen verbetering behoeven. Deze eigenschappen per landschapstype kunnen worden vertaald naar beleids- en inrichtingsprincipes voor de inpassing van nieuwe functies. Dit vormt de zogenaamde “visie” voor het landelijk gebied.

De landschapstypekaart (zie figuur 10, volgende pagina) maakt onderdeel uit van de visie en vormt een belangrijk hulpmiddel bij het bepalen van de gewenste ontwikkelingen in het landelijk gebied. De eigenschappen van de verschillende landschapstypen vormen een belangrijke leidraad voor de toekomstige ontwikkeling van het landelijk gebied in de Achterhoek. Deze eigenschappen zijn vertaald naar beleids- en inrichtingsprincipes voor de inpassing van nieuwe functies.

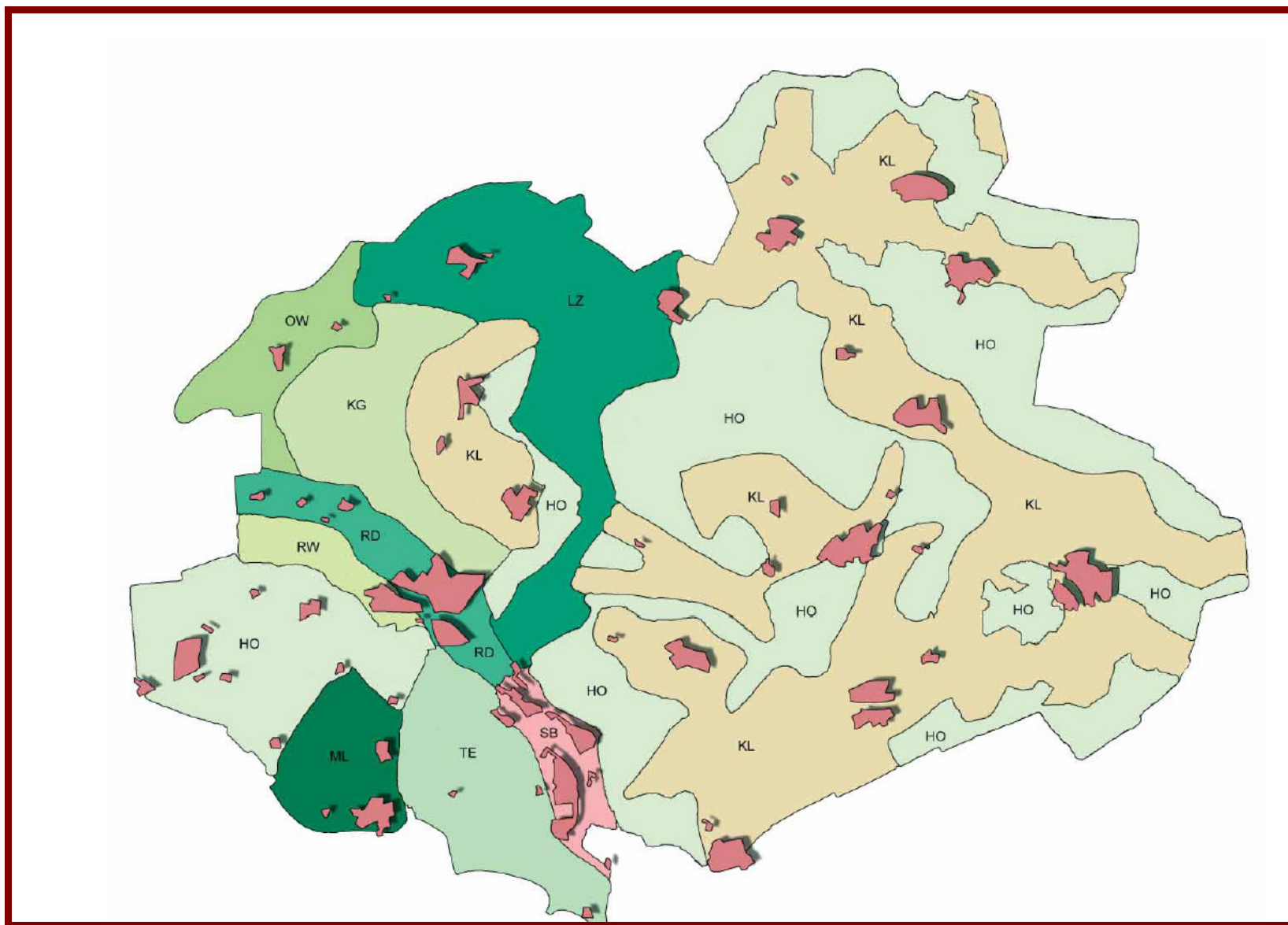
Voor volledig en gedetailleerde landschapsvisie is een onderzoek op een laag schaalniveau noodzakelijk vergelijkbaar met de ontwikkeling van landschapontwikkelingsplannen. In het kader van de RSV-Achterhoek wordt volstaan met deze kaart landschapstypekaart, als aanzet voor een meer gedetailleerde visie per landschapstype afzonderlijk.

Op de kaart zijn verschillende afkortingen zichtbaar:

- KL: Kampen- of hoevenlandschap
- HO: Heideontginningen
- LZ: Landgoederenzone
- SB: Stedenband Oude IJssel
- RD: Rivierduinen
- ML: Montferland
- OW: Oeverwal
- KG: Komgronden
- RW Rivierduinen
- TE: Terras

Per afkorting is na de kaart een toelichting gegeven, waarbij de volgende aspecten aan de orde komen:

- Ruimtelijke karakteristiek
- Gewenste landschappelijke ontwikkeling
- Functionele ontwikkelingsmogelijkheden

Figuur 10 Landschapstypekaart

KL: KAMPEN- of HOVELANDSCHAP

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Het kampenlandschap wordt gekenmerkt als een coulisselandschap met een voortdurende afwisseling van essen, houtwallen, bosjes, laantjes, beken,

boerderijen, met een bijzondere beslotenheid en kleinschaligheid als gevolg. Bebouwing is in kleine clusters gelegen, niet per definitie direct langs de weg.

Het kavel- en wegenpatroon heeft een kronkelig karakter. Deels zijn de wegen onverhard.

De aanwezige essen zijn herkenbaar aan het hoogteverschil.

Beken slingeren zich als een van de weinige doorgaande structuren door het landschap.

Geleidelijke overgang van kernen naar landelijk gebied.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Gebied rondom Winterswijk en noordoosten van de Achterhoek (zie kaart landschapstypen):

Het landschap in dit gebied is in hoge mate in evenwicht. Het streven is gericht op het behouden van het totale beeld. Nieuwe ontwikkelingen worden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid ingepast, op basis van een landschappelijke visie op het Kampen- of Hoevelandschap als geheel.

Overig Kampen- of Hoevelandschap:

Het streven is gericht op het versterken van de aanwezige kwaliteiten door aandacht voor beekbegeleidende beplanting, de lokale aanleg van kleine landschapselementen zoals houtwallen en poelen.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied in het algemeen geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen. Een uitzondering geldt voor landgoederen en voor nieuwe functies die dienen ter financiering of compensatie van grootschalige natuurontwikkeling.

In gebieden waar nieuwvestiging van intensieve veehouderij volgens het reconstructieplan mogelijk is, dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek door de vestiging bijvoorbeeld vormt te geven als een nieuw cluster van gebouwen voorzien van informele erfbeplanting.

Bij de inrichting van nieuwe landgoederen of de realisatie van nieuwe natuur dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek, door bijvoorbeeld landgoederen niet te laten bestaan uit volledig aaneengesloten bosgebieden.

In het hervestigingsgebied intensieve veehouderij uit het reconstructieplan dient agrarisch hergebruik van VAB te worden gestimuleerd.

Functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties kan worden toegestaan buiten het hervestigingsgebied. Indien er aantoonbaar geen behoefte aan hervestiging is kan functieverandering ook binnen het hervestigingsgebied worden toegestaan.

In aansluiting op het reconstructieplan bij alle veranderingen in grondgebruik in het ontwerp mogelijkheden benutten voor het vasthouden van water.

HO: HEIDE-ONTGINNINGEN

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

De heideontginning wordt gekenmerkt door een grote mate van openheid en lange lijnvormige structuren. Incidenteel komen lijnvormige landschapselementen voor.

De verkaveling wordt gekenmerkt door een rationeel rechthoekig patroon. De boerderijen zijn volgens een regelmatige spreiding direct langs de wegen gelegen. Erfbeplanting is grotendeels afwezig. Indien aanwezig bestaat het uit een enkel lijnelement. Vrij scherpe overgang tussen kernen en landelijk gebied.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Het landschap in dit gebied is in hoge mate in evenwicht. Het streven is gericht op het behouden van het totale beeld. Nieuwe ontwikkelingen worden met de grootst mogelijke zorgvuldigheid ingepast, op basis van een landschappelijke visie op het Heide-ontginningslandschap als geheel.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied in het algemeen geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen. Een uitzondering geldt voor

landgoederen en voor nieuwe functies die dienen ter financiering of compensatie van grootschalige natuurontwikkeling.

In gebieden waar nieuwvestiging van intensieve veehouderij volgens het reconstructieplan mogelijk is, dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek door de vestiging bijvoorbeeld vormt te geven als geïsoleerde locaties direct langs de wegen, voorzien van lijnvormige erfbeplanting.

In het hervestigingsgebied intensieve veehouderij uit het reconstructieplan dient agrarisch hergebruik van VAB te worden gestimuleerd.

Functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties kan worden toegestaan buiten het hervestigingsgebied intensieve veehouderij. Indien er aantoonbaar geen behoefte aan hervestiging is, kan functieverandering ook binnen het hervestigingsgebied worden toegestaan.

Grootschalige natuurontwikkeling of de toevoeging van landgoederen is in dit landschapstype niet zondermeer in te passen, omdat de openheid en de rationele verkaveling in contrast met de andere landschapstypen behouden dient te blijven. Plaatselijk kunnen er mogelijkheden worden benut waarbij een zorgvuldige inpassing in het landschap plaatsvindt op basis van een visie waarin wordt aangetoond dat de karakteristiek van het Heide-ontginningslandschap ter plaatse wordt versterkt.

In aansluiting op het reconstructieplan bij alle veranderingen in grondgebruik in het ontwerp mogelijkheden benutten voor het vasthouden van water.

LZ: LANDGOEDERENZONE

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Deze zone wordt gekenmerkt door een besloten landschap, waarbij bospercelen en agrarische percelen elkaar afwisselen. Plaatselijk zijn de bosgebieden meer

aaneengesloten.

De bossen hebben het karakter van een heideontginning (regelmatig van opzet, grotere complexen met vaak naaldhout).

Veel bossen en landerijen houden met elkaar verband doordat ze behoren bij een kasteel of buitenplaats. De aanwezige beeklopen gaan geheel op in het omringende landschap en zijn niet als zelfstandige structuurdragers herkenbaar.

De bebouwing in het agrarisch gebied is niet per definitie direct aan de weg gelegen. Erfbeplanting bestaat uit enkele ongestructureerde boomgroepen.

Vrij scherpe overgang tussen kernen en landelijk gebied.

Het wegen- en kavelpatroon bestaat uit rechte lijnen in diverse richtingen. Deels zijn de wegen onverhard.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Het landschap in dit gebied is in hoge mate in evenwicht. Het streven is gericht op het behouden of versterken van het totale beeld.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied geen nieuwe bouwlocaties toevoegen, met uitzondering van landgoederen en van (recreatieve) woonbebouwing ter financiering of compensatie van grootschalige natuurontwikkeling.

Bij de inrichting van nieuwe landgoederen of de realisatie van nieuwe natuur dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek, door bijvoorbeeld landgoederen te laten bestaan uit gehele percelen bos en niet uit een groot aantal kleinschalige landschapselementen.

Functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties kan worden toegestaan.

In aansluiting op het reconstructieplan bij alle veranderingen in grondgebruik in het ontwerp mogelijkheden benutten voor het vasthouden van water.

In gebieden die als waterbergingsgebied zijn aangewezen in het reconstructieplan rekening houden met mogelijke hinder van water bij de inpassing van nieuwe functies .

SB: STEDENBAND OUDE IJSSEL

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Verstedelijkte zone langs Oude IJssel, bestaande uit een kralensnoer van landelijke en stedelijke gebieden. Sterke afwisseling tussen verschillende landelijke milieus door variatie in open en meer besloten gebieden,

en in natuurlijke, agrarische en recreatieve gebieden. Scherpe overgangen tussen stedelijk en landelijk gebied.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Het streven is gericht op het behouden en versterken van de landschappelijke kwaliteiten van de zone langs de Oude IJssel. De bestaande afwisseling wordt versterkt door heldere keuzen over het grondgebruik van de open/groene ruimten en een zorgvuldige inrichting/beheer daarvan. Behoud van de afwisseling in groene ruimten is uitgangspunt. Tevens is het streven gericht op het behoud van de ruimtelijke scheiding tussen de verschillende kernen.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied in het algemeen geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen. Een uitzondering geldt voor landgoederen en voor nieuwe functies die dienen ter financiering of compensatie van grootschalige natuurontwikkeling. Bij de inrichting van nieuwe landgoederen of de realisatie van nieuwe natuur dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek, door bijvoorbeeld landgoederen te laten bestaan uit gehele percelen bos die een kamerstructuur vormen en niet uit een groot aantal kleinschalige landschapselementen.

Landgoederen uitsluitend toegestaan in het waterbergingsgebied, dat in het reconstructieplan is aangegeven, indien compensatie plaatsvindt van verlies aan bergingscapaciteit. Toevoeging van bossen, met behoud van afwisselend karakter van de groene ruimten. Functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties kan worden toegestaan.

RD: RIVIERDUINEN

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Hoger gelegen duinen langs de Oude IJssel. Grotendeels bebost gebied, waarbij het bos grillige patronen volgt die de natuurlijke loop van de duinen/de ondergrond volgen, het bos wordt onderbroken door

landbouwenclaves (essen) en enkele dorpen, in het bosgebied is een enkel landhuis gelegen. Vrij scherpe overgang tussen kernen en landelijk gebied. Oude Hessenweg gelegen op overgang rivierduinen-broekontginningen. De N317 heeft het karakter van een nieuwe Hessenweg op de overgang rivierduinen - uiterwaarden Oude IJssel.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Volledig behouden van het totale landschapsbeeld. Geen belangrijke landschappelijke of stedelijke toevoegingen gewenst. Met name in waterpartijen en watergangen kunnen de natuurwaarden worden versterkt.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied geen nieuwe bouwlocaties toevoegen. Kleinschalige landschapselementen (zoals poelen, heggen) kunnen worden aangevuld. Het streven is echter niet gericht op een verdere verdichting met opgaande elementen.

Functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties kan worden toegestaan.

Geen nieuwe landgoederen of grootschalige natuurontwikkeling toestaan. In aansluiting op het reconstructieplan bij alle veranderingen in grondgebruik in het ontwerp mogelijkheden benutten voor het vasthouden van water. In gebieden die als waterbergingsgebied zijn aangewezen in het reconstructieplan rekening houden met mogelijke hinder van water bij de inpassing van nieuwe functies.

ML: MONTFERLAND

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Volledig beboste stuwwal in het landschap geaccentueerd door een ring van akkers en een ring van kernen en bebouwingslinten. Het bos en de akkers volgen de verschillen in hoogte en ondergrond en vormen een grillige structuur. Overwegend is er sprake van

geleidelijke overgangen van stedelijk naar landelijk gebied. Het bosgebied is geheel vrij van bebouwing, evenals de ring van akkers hieromheen. Kenmerkend is het zicht op de stuwwal tussen de verschillende kernen door.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Behouden van het totale beeld, met accent op het voorkomen van een verdere verdichting met bebouwing tot een bebouwingslint tussen de verschillende dorpen.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied in het algemeen geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen. Een uitzondering geldt voor landgoederen en voor nieuwe functies die dienen ter financiering of compensatie van grootschalige natuurontwikkeling. Bij de inrichting van

nieuwe landgoederen of de realisatie van nieuwe natuur dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek, door bijvoorbeeld landgoederen te laten bestaan uit gehele percelen bos. Het patroon van akkers rondom het Montferland dient behouden te blijven.

Functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties kan worden toegestaan.

Aan de gewenste omzetting van akkers in nieuwe natuur volgens het reconstructieplan zal zodanig inhoud moeten worden gegeven het ruimtelijke beeld van de open gronden (akkers) rondom het Montferland in stand blijft. Te denken valt aan extensief akkerbeheer of het omzetting van gronden in heidevelden.

OW: OEVERWAL

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Opbouw rivierkleigebied: rivier de IJssel, uiterwaarden, dijklidam, oeverwal, komgronden.

Uiterwaarden: open weidegebied met plaatselijk aanwezige heggenstructuren, incidenteel aanwezige bomen, natuurlijke waterpartijen en plas-drasmilieus, bebouwing bestaat enkel uit boerderijen. Erfbeplanting heeft een natuurlijk 'nat' karakter.

Oeverwal: iets hoger gelegen zandige zone met een enigszins besloten karakter door een hogere dichtheid aan bebouwing en opgaande beplantingselementen, de aanwezigheid van fruitteelt, onregelmatige

verkaveling, kronkelige wegen. Bebouwing komt zowel in dorpen/gehuchten voor als verspreid langs de wegen. Er is geen duidelijke ruimtelijk scheiding tussen kernen en landelijk gebied. Erfbeplanting is grillig gevormd en heeft een 'droog' karakter.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Extra aandacht besteden aan het behouden van het verschil tussen de oeverwal en de komgronden. Karakteristieke verschillen in dichtheid van bebouwing behouden. Het ruimtelijke beeld van de oeverwal kan worden versterkt door de toevoeging van landschapselementen, met name in de vorm van erfbeplanting en de toevoeging van heggenstructuren in de uiterwaarden. Het ruimtelijke beeld van de voormalige uiterwaarden kan worden versterkt door erfbeplanting die aansluit bij de natte oorsprong van het gebied.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied in het algemeen geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen. Een uitzondering geldt voor landgoederen (met name mogelijk op de oeverwal) en voor de realisatie van nieuwe functies op de oeverwal, die dienen ter financiering of compensatie van grootschalige natuurontwikkeling (met name in de uiterwaarden). Vanwege de afvoer van water kunnen geen nieuwe bouwlocaties worden toegestaan in de uiterwaarden.

Verspreid kunnen opgaande landschapselementen worden toegevoegd. Toepassing van grillige patronen, voorkomen van grotere vlakinvullingen. Functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties kan worden toegestaan.

In gebieden die als waterbergingsgebied zijn aangewezen in het reconstructieplan rekening houden met mogelijke hinder van water bij de inpassing van nieuwe functies.

KG: KOMGRONDEN

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

De komgronden / broekontginningen hebben een meer grootschalig karakter, dat in belangrijke mate gekenmerkt wordt door openheid, de afwezigheid van bospercelen, een regelmatige verkaveling, rechte wegen,

lage bebouwingsdichtheid, boerderijen direct langs de wegen gelegen, overwegend graslandgebruik. De erfbeplanting is vormgegeven in lineaire structuren. De beekbegeleidende beplanting staat in contrast met het overig open landschap.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Behouden van het totale beeld, met accent op het voorkomen van een verdere verdichting met bebouwing en behoud van de agrarische functie.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen.

Bij nieuwvestiging van intensieve veehouderij die volgens het reconstructieplan mogelijk is, dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek door de vestiging bijvoorbeeld vormt te geven als geïsoleerde locaties voorzien van erfbeplanting in formele opzet.

In het hervestigingsgebied intensieve veehouderij uit het reconstructieplan dient agrarisch hergebruik van VAB te worden gestimuleerd.

Buiten hervestigingsgebied kan functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties worden toegestaan. Indien er aantoonbaar geen behoefte aan hervestiging is, kan functieverandering ook binnen het hervestigingsgebied worden toegestaan.

Geen nieuwe landgoederen toestaan. In gebieden die als waterbergingsgebied zijn aangewezen in het reconstructieplan rekening houden met mogelijke hinder van water bij de inpassing van nieuwe functies.

RW: RIVIERWEIDEN

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Voornamelijk open uiterwaardengebied langs de Oude IJssel, met plaatselijk een nat en natuurlijk karakter.

Bepanting bevindt zich voornamelijk in zogenaamde 'overhoekjes'

aansluitend aan waterpartijen en watergangen, aangevuld met heggenstructuren. Een regelmatige verkaveling, rechte wegen, lage bebouwingsdichtheid, boerderijen direct langs de wegen gelegen, overwegend graslandgebruik. De erfbeplanting is vormgegeven in lineaire structuren.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Behouden van het totale beeld, met accent op het voorkomen van een verdere verdichting met bebouwing, in contrast met de meer verdichte rivierduinen.

Versterking van het bestaande landschapsbeeld wordt nagestreefd met name door de toevoeging van gebiedseigen erfbeplanting en de toevoeging van heggenstructuren.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen.

Bij nieuwvestiging van intensieve veehouderij die volgens het reconstructieplan mogelijk is, dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek door de vestiging bijvoorbeeld vormt te geven als geïsoleerde locaties voorzien van erfbeplanting in formele opzet.

In het hervestigingsgebied intensieve veehouderij uit het reconstructieplan dient agrarisch hergebruik van VAB te worden gestimuleerd.

Buiten hervestigingsgebied kan functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties worden toegestaan. Indien er aantoonbaar geen behoefte aan hervestiging is, kan functieverandering ook binnen het hervestigingsgebied worden toegestaan.

In gebieden die als waterbergingsgebied zijn aangewezen in het reconstructieplan rekening houden met mogelijke hinder van water bij de inpassing van nieuwe functies .

Geen nieuwe landgoederen toestaan.

TE: TERRAS

LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Open gebied, waardoor het Montferland en de stedenband langs de Oude IJssel als verdichte gebieden bijzonder goed herkenbaar zijn.

Hoofdzakelijk een regelmatige verkaveling, met nabij de Roode Wetering duidelijke rivierinvloeden; rechte wegen; lage bebouwingsdichtheid; boerderijen direct langs de wegen gelegen; overwegend graslandgebruik; relatief weinig erfbeplanting aanwezig, waar aanwezig vormgegeven in lineaire structuren.

Beplanting is met uitzondering van wegbepanting vrijwel geheel afwezig. De beplanting die aanwezig is hangt samen met de aanwezigheid van de Roode (en Reefse) Wetering. De kernen die aanwezig zijn kennen een geleidelijke overgang van landelijk naar stedelijk gebied.

GEWENSTE LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

Behouden van het totale beeld. Versterking van het bestaande landschapsbeeld wordt nagestreefd met name door intensivering van het agrarisch gebruik.

FUNCTIONELE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN

In het landelijk gebied geen nieuwe bouwlocaties voor niet-agrarische functies toevoegen.

Bij nieuwvestiging van intensieve veehouderij die volgens het reconstructieplan mogelijk is, dient aansluiting te worden gezocht bij de landschappelijke karakteristiek door de vestiging bijvoorbeeld vormt te geven als geïsoleerde locaties: voorzien van erfbeplanting in formele opzet.

In het hervestigingsgebied intensieve veehouderij uit het reconstructieplan dient agrarisch hergebruik van VAB te worden gestimuleerd.

Buiten hervestigingsgebied kan functieverandering van VAB of andere vrijgekomen/vrijkomende complexen naar woon-, werk- of recreatiefuncties worden toegestaan. Indien er aantoonbaar geen behoefte aan hervestiging is, kan functieverandering ook binnen het hervestigingsgebied worden toegestaan.

In gebieden die als waterbergingsgebied zijn aangewezen in het reconstructieplan rekening houden met mogelijke hinder van water bij de inpassing van nieuwe functies .

Geen nieuwe landgoederen toestaan.